

HUKUKİ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri :

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâli GAD FRANKO

TAHRİR HEYETİ

Fuat Hulûsi B. Temyiz Mahkemesi ikinci hukuk dairesi ve icra ve iflas işleri tetkik heyeti reisi

Sabri Şakir B. Ad. V. Hukuk İşleri Müdürü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fa. Müderrislerinden

Ahmet Refik B. Temyiz Mahkemesi azasından

Ahmet Samim B. İstanbul Hukuk Fa. Müderrislerinden

M. Şari Kroza. İstanbul Hukuk Fa. Müderrislerinden

M. Aşlı Mester. Paris Hukuk Fa. Müderrislerinden

M. Şavgran. Paris Hukuk Fa. fahri Müderrislerinden

M. A. Salem. Hukuku Düvel Mecmuası tahrir heyetinden.

Bahir B. Kavanin ihzari komisyonu azasından.

Mehmet Talât B. Avukat

M. A. Bilyotl. Paris Hukuk Fakültesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gad Franko Beyin yazıhanesi

Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretile beraber

400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

EKSPRES MATBAASI

1930

Haczin borçluya ihbarı

Yazan : M. Reşit

Yeni icra ve iflas kanununun matlup olan sur'at ve itimadı tatbikatta temin etmediği mülâhazat ile bu kanunda bazı tadilat temennileri yapılmaktadır. Bilhassa borç için hapsin iadesi, hacizden borçlunun evvelce haberdar edilmesi usulünün ilgası istenmektedir.

Mecmuanın geçen nüshasında intişar eden bir makalede de eski haczi ihtiyatı usulünün ilgası kredinin azalmasında mahsus bir tesir yapmış olduğu, yeni icra kanunun hapsi ilga eden haczin borçluya hacizden evvel ihbar lüzumunu tesis eden hükümler ile bu tesiri ziyadeleştirdiği mutalaa olunmaktadır.

Tatbikatta, gerek zatî müşahedelerimden ve vaki istizahlardan hasıl ettiğim kanaata göre gerek icra kanununun matlup neticeyi temin edebilmesi için, daha ziyade isviçre kanunundan farklı olarak kabul edilmiş bilhassa müddetlere ait bazı hükümlerin tashihi ve diğer bazı maddelerinde tefsir tarikile tavzihi faideli olacaktır.

Bundan sonra kanunun maksadı, nazara alınarak Türkiyenin her tarafında muttarit bir surette tefsiri temin olunabilirse, bu kanunun krediyi yükselteceğinden şüphem yoktur.

İcra kanunun asrı hazır ihtiyaçlarını temine matuf olan bütün hükümlerini bir kaç makalede teşrih etmek kabil değildir. Ancak en çok itirazları tereddütleri icap etmiş olan bazı hükümleri sırası düştükçe bu mecmuada izah ediyoruz. Mevzuu bahis olan tadilat münasebet ile iki mesele hakkında noktai nazarım soruldu, bunlardan biri borç için hapis meselesi, diğeri de hacizden bir gün evvel borçlunun ihbar edilmesi hakkındaki mütalaamdır.

1) *Hapis meselesi* : Bu mesele hakkında evvelce yazdıklarımı tekrar ediyorum : Hukuk fakültesi mecmuası 1333 (1917) senesi

teşrinievvel nüshası, hukukî bilgiler mecmuası 1927 sene mayıs nüshası ; İcra ve iflâs kanunu şerhi madde : 22 No. 2 Milliyet gazetesi Mayıs 1930 tarihli nüshası

2) *Hacizden bir gün evvel borçlunun haberdar edilmesi* : Bu mesele hakkında Milliyette de intişar etmiş bir beyanatım vardır. Makalemizde bu meseleyi bir az daha tamik edeceğiz. İcra ve iflas kanunu şerhimde M. 69 şerhi No. 1 haciz saatinin haber verilmesi borçlu da mallarını kaçırmak, gizlemek için hemen hemen gayri kabili içtinap bir meyil husule getirdiğinden bu hükmün İsviçrede de tenkit olunduğunu yazmış idim. Bu mülâhazatı Cinevre darülfünunu müderrislerinden "Alfert Martin," dermeyen ediyor.

Ancak bu madde büsbütün tayyedilemez ; maddenin istihdaf ettiği bir gaye vardır ; bu gayeyi diğer hükümlerle temin etmek lâzımdır. Borçlunun hacizden haberdar edilmesinin sebebi haciz saatinde ikametgâhında veya haczin yapılacağı yerde hazır bulunarak kapılarını açması, eşyasını göstermesi, veya sadece haciz kararına müttali olmasıdır. Borçlu hacizde hazır bulunmazsa haczi yapmak için kapu kırmak, uzun araştırmalar icap edecek ve bu şerait dahilinde haczin icrasında imkânsızlık değilse bile her halde büyük müşkülât çıkacaktır. Sonra alacaklı ve icra memurunun hatası ihtimalleri ziya-deleşecektir.

Nihayet giyapta yapılan hacizden borçlu saati saatine haberdar olamıyarak mahcuz mallarda tasarruf edebilecektir ki bu bir cezayı müstelzimidir. Alacaklının nisbeten cüz'î menafii için borçlunun ikametgâh kapısı kırılarak kendisi bir çok ve hesabı mümkün olmayan zararlara maruz bırakılamaz.

En eyisi Federal mahkemesinin içtihadını kabul ederek icra memurlarına bu bapta bir takdir salâhiyeti tanımaktır ; Federal mahkemesi borçluya evvelce haber verilmeden ve fakat onun veya ailesi efradı gibi kendisini temsil edenlerin vicahında yapılan hacizleri muteber

addediyor. Sonra bir az eski bir kararında borçluya haber vermeden ve gıyabında yapılan hacizleri, ancak borçlunun menfaatlerini ağırca ihlâl etmiş ise hükümsüz addediyor. Şüphe yok ki kanunumuz da bu tarzı tefsire müsaittir. Çünkü hukuk usulü muhakemeleri kanununun 82 inci maddesi-ki ahkâmı umumiyeğe dair olan bapta bulunmasına mebnî icra muamelâtı hakkında da kabili tatbik olmak lâzım gelir. ancak esaslı merasime riayetsizlik butlanı mucip olur. Kanun nazarında bir muamelei usuliye, kanunun istihdaf ettiği gayeyi temin etmiş ise esaslı merasime riayetsizlik yoktur. Şu halde borçluya evvelce ihbardan maksat, haczin icrasını teshil, ve kapuların lüzumu kat'i tebeyyün etmeden kırılmamasını. hülâsa, borçlunun himayeye lâyık men/aatlerini muhafaza olduğundan, bu maksatları ihlâl etmemek şartile borçluya evvelce haber vermeden yapılan haczi muteber addetmelidir.

Hatta mücevherat, nakit, matlubat gibi nevi ve mahiyetlerine göre, kaçırılması pek kolay olan eşya hakkında borçluya haber vermeden haczi itiyat etmelidir ; icra memuru, borçlunun ikametgâhında bulunacağı muhakkak olan bir saatte giderek lüzumunda haczi yapar ; Eğer borçluyu ikametgâhında bulamazsa derhal haciz saatini tayin ile ikametgâhta hazır bulunanlara tebliğ o vakte kadar eşyaların aşırılmamasına nazaret için bir bekçi komalıdır. Bekçi eşyanın kaçırıldığı yerleri icabında gösterir ve bu suretle malların kaçırıldığı yerde de haczi temin olunur. Sui niyet sahibi bir borçlunun ceza görmesi, iflâs haline konması da mümkün olur. Matlubata gelince bunları, gıyapta haciz etmeli ve fakat hacz saati saatine borçluya ihbar etmelidir. Maamafi bunun sihhati münakaşa olunabilir. Daha eyisi Fransada olduğu gibi matlubat için ödeme emri göndermeden, teminat gösterdikten sonra haciz yapılabilir. Çünkü borçlu ödeme emrini alınca, bunları büyük bir kolaylıkla haczedebilir, ve nadiren haciz gününün

arifesi beklenir. Maamafi bu halde diğer alacaklıların hacze iştirakini temin edecek ahkâm kabulüne ihtiyaç vardır.

Hukuk Fakültesi müderrislerinden

Mustafa Reşit

Şekli tahririye tâbi akitler

Yazan : kayseri hukuk hakimi : Ahmet Hamdi

Bu mevzua dair hukukî bilgiler mecmuasının şubat 930 tarih ve 24 sayısında hukukçularımızın nazarı dikkatini celbe çalışmış ve kıymetli mütalaalarını rica etmiştim. Aynı zamanda salâhiyettar doktorlarımızdan mecmua müdürü (Gad franko) beyefendi meseleyi izah lütfünde bulunmuşlar ve mevzuun ehemmiyetine işaretle erbabı hukuku ayrıca mütalaaya davet etmişlerdir.

Gad franko beyin mutaleatı ilmiyelerine teşekkürle beraber biraz daha fikrimizi ve meseleyi izah etmek isteriz.

Evvelki yazımızda işaret ettiğimiz veçhile şekli tahririye tâbi akitleri resmî, gayrî resmî diye ikiye ayırmış ve gayrimenkul bey'i, ipotek husumete vekâlet, gibi şekli tahririnin resmî kısmında şeklin bulunmaması, aktin butlanını icap edeceği cihetle şüphesiz bunlarda yeminle halli mes'eleye mahal olmayacağından bu nokta üzerinde tevekkuf etmeyerek şekli tahririnin gayrî resmî: senedi adi ile de olabilen temlikî matlup, kefalet akdi, senedatı tüccariye gibi ikinci kısım tahriri şekillerde şeklin bulunmaması, akdin butlanını mı tevsikin fıkdanını mı icap edeceği ve binnetice bu gibi hususatta şekil noksanlığı, akdin kıymetine hâlel getirmeyorsa yemin ile halli meseleye